

Teknolojinin Kültür Turizmi Üzerindeki Etkileri Konferansı

Meral KORZAY

Boğaziçi Üniversitesi
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu

Boğaziçi Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Uygulama ve Araştırma Merkezi ile Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, 27 – 29 Haziran 2000 tarihleri arasında İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi'nde *Teknolojinin Kültür Turizmi Üzerindeki Etkileri* başlıklı uluslararası bir konferans düzenlemiştir. Bu konferans, bir bağlamda, 1998 yılında yine Boğaziçi Üniversitesi tarafından düzenlenmiş olan *Kültür Mirası, Çok Kültürlü Çekim Noktaları ve Turizm Uluslararası Konferansı*'nin devamı niteliğini taşımaktadır. 1998 yılında gerçekleştirilen konferansta, ülkemizde üretilmeye çalışılan kültür turizm ürününün sürdürülebilirliği gelişimi sürecinde, yaşadığımız yüzyılın gereği olan yüksek teknolojinin çok sınırlı boyutlarda kullanıldığı gerçeği irdelenmişti.

Bu ikinci konferansta eksikliimizi enine boyuna araştırmak ve olası çözümleri saptamak üzere 16 ülkeden (A.B.D., Avusturya, Azerbeycan, Belçika, Çin Halk Cumhuriyeti, İngiltere, İran, İsrail, İtalya, Kanada, K.K.T.C., Kore, Polonya, Portekiz, Türkiye ve Yunanistan) çok sayıda akademisyen ve uygulamacı 54 bildiri ile çalışmalarını tartışmaya açtılar.

Çalışmalar süresince, kültürün bir turizm ürünü olarak odak unsurları, özgün halklar, ortak miras, bölgelere göre tarih ve kültür mirasının teknolojik gelişmelere paralel olarak evrensel akımlarla örtüşmesi bilimsel ve uygulamalı olarak tartışıldı. Amaç kamu ve özel sektör çalışanları, meslek kuruluşları, siyasetler ve sivil toplum örgütlerinin bulunduğu bir ortamda konunun bütün yönleriyle ele alınarak ve çözümsel önerilerle fikir birliğine varılmaya çalışılmaktı.

Ancak yerel sektör ve kamudan sınırlı katılım kuramsal ve evrensel örneklerin ülkemiz koşulları çerçevesinde uygulanabilirliği tartışmalarını sınırlamıştır.

TURİZMİN GELİŞİMİNE TEKNOLOJİNİN ETKİSİ

Oturumunda Kanada'dan Waco Quaakmik, Meksikadan Chiapas yöresinden gelen özgün halkların temsilcileri ve Sivil Toplum Kuruluşlarını temsilen katılanlar teknolojinin yaşamları ve kültürel turizmin gelişimine etkilerini şöyle dile getirdiler;

● Özgün halklarının otantik kültürünün tahribata uğramadan sürdürülebilir bir kültür turizmine dönüşümünde;

— STK ile işbirliğine gereksinim vardır.

— Yerel halkın turiste gönüllü olarak kapılarını açarak onlarla sağlıklı bir iletişime girmeleri sabırlı bir telkin süreci ile imkan dahilinde olabilir.

— Karşılıklı güvenin tesisinde zaman, sabır ve iyi niyete ihtiyaç vardır.

— Bilinçlenme sürecinde karşılıklı anlaşma ve pazarlıklar önemlidir.

— Özgün halkların aktif katılımı ile Meksika'da geliştirilen eko turizm projesi yöreye ekonomik fayda sağlarken yaşam kültürlerini de toplumda korunmasını sağlamaktadır.

Tartışmalar şu soruları gündeme getirdi:

1) Teknoloji özgün halklar ve kültür turizmi için bir tehdit mi?

2) Teknoloji, kullanım sürecinde özgün/yerel halkla ve turiste olumlu sonuçlar almaya yardımcı olabilir mi?

3) Sosyo kültürel değişim kaçınılmaz mı? Eğer kaçınılmazsa yaşayan kültür ile yabancı kültürel değişim arasına nasıl bir köprü oluşturulabilir?

4) Değişim kararını kim verecektir? İçerdekiler mi dışarıdakiler mi?

5) Sürdürülebilirlik için teknolojinin değişimi kabul edilebilirirken değerlerin aynı kalmasına nasıl gayret edilecektir?

PERAKENDECİLİK ÇERÇEVESİNDE TEKNOLOJİNİN MÜZELERİN GELİŞİMİNE ETKİSİ

Konular "Sanat ve Teknoloji"den inter-aktive medya, hakiki mekanlar ve sanal müzelere kadar geniş bir yelpazeyi kapsadı. Türkiye, Japonya, Texas ve İtalya örnekleri irdelendi. Elde edilen sonuçlar şöyle özetlenebilir;

- Kültür turizmi gelişmektedir.
- 3000 müzenin web sayfası turiste bilgi aktarmada egemen rol oynamaktadır.
- İletişim teknolojisi potansiyel tüketiciye ulaşmada büyük kolaylık sağlamaktadır.
- Teknolojik gelişmenin sonunda sadece büyük ve bilinen kurumlar ziyaret edilmemekte, varoşlar ve kırsal alanlardaki varış noktaları da ilgi odağı olarak geliştirilerek turistin ziyaretine sunulmaktadır. Bu da bölgenin ekonomik ve sosyal yapısını geliştirerek oradaki medeniyetin yeniden yapılanmasını sağlamaktadır.
- Perakendecilik çerçevesinde teknolojinin önemi tüm açıklığı ile anlaşılmasına rağmen, teknolojinin müzelerde eğitim amaçlı kullanımı sınırlı bir boyuttadır.
- Filmler, CD ve multivizyon gösterileri ile müzelerin geçmişi yaratıp yaşatması söz konusu iken, kültürel mirasın otantik yapısının kaybolma tehlikesi de ihtimal dahilindedir.
- Interactive media ve müzeler için sınırlı boyutta web sayfalarının Türkiye’de hazırlanmış olması, gelişmiş ülkelerdeki iletişimde kullanımı ile kıyaslandığında müzelerin bu konuya büyük yatırımlar yaparak hassasiyetle eğilmeleri zorunluğunu ortaya koymaktadır.
- Diğer taraftan da telekonikasyonla bilgi akımı sadece teknoloji yoğun bölgelerde yaşayanlar için bir araç olduğu için dikkatle yaklaşılması gerekli bir konudur.
- Telekomünikasyon sisteminin güvenlik boyutu da üzerine dikkatle eğilinmesi gereken hususlardan biridir. Telif hakları, bilginin çoğaltılması ve çarpan etkisi, bilginin özelliği gibi hususlar müzelerin çok büyük hassasiyetle ve sorumlulukla izlenmeleri gereken unsurlardır.

ŞEHİRLERİN VARİŞ NOKTASI OLARAK GELİŞTİRİLMESİ VE PAZARLANMASINDA TEKNOLOJİNİN ROLÜ

Bu oturumlarda vurgulanan ana fikirlerin başlıkları şöyle özetlenebilir:

- Mr. Bentley varış noktasının gelişiminde dört ana akımın egemen olduğunu vurguladı:
 - Şehriniz için zaman paradan daha önemli bir ögedir.
 - Bölge sakinlerinin, toplumun, sanal boyut ve uzantıları mevcuttur.

— Ufak ve orta boyutlu turizm işletmeleri teknolojinin kendi koşullarına adaptasyonunu bekleyecek durumda değildir.

— Turizm büyük bir hızla bilgiye dayalı bir endüstri olarak gelişmektedir.

- Tüketicilerden gelecek talep paralelinde internete dayalı varış noktası pazarlama sistemlerinin gelişimi şehirler için önem kazanacaktır. Bu nedenle ürün geliştirme ve de bilgiye dayalı pazarlamayı evrensel standartlara uyumlu geliştirebilmek için dünya şehirler arası ortak çalışmalara girme zamanı gelmiştir.

- Şehirlerin varış noktası olarak pazarlanması” adlı sunumda tüm kozmopolit şehirleri, Lisbon şehrinin AB ile başlattığı ve DTÖ’nün (Dünya Turizm Örgütü) Avrupa bölgesel toplantısında (Funchal – Madeira Mayıs 2000) benimsenen çalışmaya katılım çağrısı ve programı dört başlıkta tanıttı;

— Şehirlerde turizmin ekonomik değerinin saptanması

— Mevsimsel analizler

— Şehrin kalite araştırması

— Şehirlerin varış noktası olarak pazarlanması hususlarını kapsamıştır.

Bu oturumdaki temel fikir milli benlik ve bölgesel gelişmeler turizm ürününün geliştirilmesinde ve pazarlanmasında önceliğini kaybederken şehirlerin turizm ürününün bilgi ve evrensel standarda dayalı gelişimi ve pazarlanması, çeşitli teknolojik araçların kullanımı ile öne geçerek gündeme gelmiştir.

Ortak Mirasımız temalı oturumda: Kültür Bakanlığı Müsteşarı Sn. Fikret Nesip Üçcan ortak mirasın tanıtımı AB içindeki boyutu ve Türkiye’nin bu çerçevedeki konumunun tanımladıktan sonra Kültür Bakanlığının UNESCO ile işbirliği çerçevesinde uyguladığı” Ortak Mirasımız” projelerini tanıttılar.

Şehirlerin pazarlanmasında da kültürler arası kesişen ortak mirasın turizm ürününün gelişimindeki önemini dile getirdiler.

- ICOMOS Genel Sekreteri Mr. Jean Luis Luxen: Kültürel mirasın otantik değerinin korunması ile şehirlere ve bölgelere olacak kazanımların sağlanmasında şu konulara dikkat çekti:

— Bu güne dek sorunlar net olarak tanımlanmış, başarılı ve başarısız uygulama örnekleri de bilinmektedir.

— Ekonomik baskılara karşı konulması gerekir.

— Tarihi mirasın korunması ve mekanın taşıma kapasitesi dengede tutulmalıdır.

— Ortak miraslar şehirler ve bölgelerde de belirlenerek kültür turizm ürünü geliştirilmelidir.

— Başarılı pilot çalışmalar örnek alınmalı, şehrin ve yörenin koşullarına göre adapte edilmelidir.

İleriye dönük görüşler çerçevesinde de tartışmalarının odak noktaları:

- Turizm sektöründeki ortaklıklar ve entegre çalışmalar
- Eumedis projelerine (7 Eylül 2000 son müracaat tarihi: Euro Mediterranean Multimedia Access to Cultural Tourism and Heritage) katılma imkanları.
- Tarihi mirasın tanıtımında bilginin içeriği ve kültürel varlıkla ilgili mesajın önemi gelecekte egemen unsurlar olacaktır.
- Eğitimin önemi özellikle;
 - Kültürel mirasın tarihi ve önemi
 - Kültürel mirasın korunma prensipleri
 - Yeni teknolojilerin kullanımı
 - Turist rehber ve yöneticilerin eğitimi
 - Tarihi mirasın yenilenerek korunması açısından vurgulanmıştır.

Sunumunu destekleyen bilgide Kültürel Turizm (Charter) Yönerge prensipleri de dile getirilmiştir:

Prensip 1: Yerel ve uluslararası turizm kültürel değişimin ana aracıdır. Mirasın korunmasında iyi yönetilen sorumlu koruma yöntemleri yerel halk ve turistin deneyimleri sürecinde toplumun kültürel mirasını anlamaya yönlendirilmelidir.

Prensip 2: Tarihi ve tabii mirasın bulunduğu yöreler turizmin dinamik yapısından dolayı ikilem yaratan değerleri ortaya koyabilir.

Prensip 3: Tarihi ve tabii mirasın bulunduğu yörelerdeki turizm planlaması ve koruma yöntemleri ziyaretçinin yöreyi ziyaretini eğlenceli, tatmin edici ve zamanına değer kılmalıdır.

Prensip 4: Yerel halk ve özgün halkların (indigenous people) koruma ve turizm planlamasına aktif katılımı sağlanmalıdır.

Prensip 5: Turizm ve koruma etkinlikleri yerel halkın çıkarını korumalı ve faydalı olmalıdır.

Prensip 6: Turizmi geliştirme programları “Tabii Varlıkların ve Kültürel Mirasın” karakteristiğini bozmadan korumayı amaçlamalıdır.

Sn. Tınaz Titiz: Sunumunda kültür turizminin teknolojiyi kullanarak gelişiminde en önemli öge olarak

“insan nitelik dokusu” üzerinde durdular. Nitelik dokusu tanımı kapsamına da turizm fenomeninde yer alan, bekçi, rehber, arkeolog halkla ilişkide bulunan kesimleri oluşturan bireylerin zihinsel yetileri, eğitimsel yetileri (bilgi, beceri), ruhsal sağlıkları, ve ahlaki düzeylerinin dağılımlarından oluşan bileşik doku olarak tanımladılar.

Yeni paradigmayı da: “insanlar ancak ihtiyaç duyduklarını öğrenip benimselerler” biçiminde tanımlayarak, yakın gelecekte okulların yerini öğrenme merkezler (learning centerlerin) alacağını ve bu oluşumda da teknolojinin ileri boyutta kullanılacağı hususuna dikkatleri çektiler.

Birbirini bütünüleyici nitelikte sunumlardan ortaya çıkan sonuç: şehrin ve yörenin kültürel turizm ürününün gelişiminde ve pazarlamasında ortak mirasın, yaşayan bir çerçevede, yöre halkınca benimsenmesi ve faydalanması ile korunarak geliştirilmesi ve bu süreçte evrensel standart ve anlaşmalara saygılı olarak şehrin yaşadığı her kültürü teknolojiyi kullanarak iletişim ağlarına entegre etmek. Bu sürecin gerçekleşmesinde insan nitelik dokusunu öğrenme merkezlerince geliştirmenin hedef alınması vurgulanmıştır.

SONUÇ

Yeni bir binyılın eşliğinde, Türkiye'nin en önemli ekonomik girdilerinden biri olan turizm endüstrisinin, çağımızın sağladığı ileri teknolojiden yararlanarak geliştirilmesi, iyileştirilmesi ve sürdürülmesi için konularında uzman akademisyenler ve uygulamacılar tarafından sunulan bildiriler ve yapılan tartışmalar ortak mirasımızla ilgili evrensel ve güncel konularda yeni ufuklar açmıştır.

Teknolojinin hızla gelişmekte olduğu günümüzde turizm sektörü de bu gelişmelere uyum sağlamak için çalışmalarını sürdürmektedir.

Turizm sektöründe teknoloji uygulamaları şu başlıklar altında toplanmıştır:

Rezervasyon Sistemleri (Otel, seyahat acentası [uçak, kiralık araba, otel])

Coğrafi Bilgi Sistemleri (Haritalar aracılığı ile yer ve uzaklık belirlemesi)

Varış Noktası Bilgi Sistemleri (Belli bir varış noktasının turizm bilgisinin tutulduğu veri tabanları)

Halka Açık Ağlar – Internet (Turizm bilgilerine Internet ve/veya ağlar aracılığıyla ulaşılması)

Multimedya Kiosklar (Belli bir mekanın –özellikle otel- özelliklerinin çeşitli noktalarda kullanıcıların hizmetine sunulması)

Sanal Gerçeklik (Turistik yerlerin sanal ortama taşınması)

Kültürel mirasımız doğal ve/veya yapay nedenlerle yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bu miras daha önce belirtilen uygulamaların bu alana çekilmesi ile tamamen olmasa bile koruma altına alınabilir. Bu konuda çalışmalara tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de başlatılmıştır. Ör.: Topkapı Sarayı Müzesi (Video ve CD çalışmaları), Harbiye Askeri Müze ve Kültür Sitesi (Video, CD ve Veri Tabanı çalışmaları).

Ayrıca konferansla ilgili etkinlikler çerçevesinde İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı ve Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Okulu ile yapılan işbirliği sonucu, 28 Haziran’da “Darül Elhan’dan 2000’e” adlı bir konser ve gösteri tertiplenmiş ve 26 Haziran 1 Temmuz tarihleri arasında B.Ü.’de “Teknoloji ve Sanat” başlığı altında bir sergi düzenlenmiştir.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, toplantı ortak mirasın sürdürülebilirliği gelişim ve korunmasında, evrensel normlar dikkate alınarak neler yapılabilir irdelerken faydalanılabilecek ortak projeler ve fonlara dikkat çekilmiş, AB çerçevesindeki şehirlerarası uyum ve standardizasyon hamleleri dile getirilmiş ve de kültür turizm ürününün gelişiminde ön görülen yerel ve özgün halkların katılımı ve projelerde aktif (özellikle eko turizm’de) rol almalarındaki başarılı örnekleri Meksika ve Kanada özgün halklarınca katılımcılara tanıtılmış ve tarihi mirasın gelişimi ve korunmasındaki teknolojik hamlelerde AB’deki ülkelerin tarihi

miras koruma merkez direktörlerince örnekleri ve örgüt yapıları ile sunulmuştur. Konum pazarlamasındaki teknoloji kullanımı kuramsal ağırlıklı tartışmaya açılırken İsraili sektör mensubu Yoni Shapira’nın “Tour phonet” uygulamalı vaka sunumu, tüketicinin bilgi aktarımı ile bilgilenerken, yönünü ve gezi programını kolayca nasıl yapabileceğini göstermiştir.

Konferanstaki tartışmaların sonucu:

- Kültürel Mirasın Yönetimi Sertifika Programı geliştirilmesi
- Sanal müzelerin geliştirilmesine yönelmesi
- Kültürel turizm ürününün gelişiminde yöre halkı ve özgün halkların katkılarının sağlanması

gibi bazı gereksinimleri ortaya konulmuştur.

Konferans tebliğleri ve CD’si için Birgül Egeli ve Meral Korzay’a başvurabilirsiniz.

Gönderilme tarihi:
Kabul

: Ağustos 2000
: Eylül 2000

Prof. Dr. Meral Korzay, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Boğaziçi Üniversitesi, Hisar Kampüsü P.K.2 Bebek 80815 İSTANBUL
E-mail : korzay@boun.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Birgül Egeli, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, Boğaziçi Üniversitesi, Hisar Kampüsü P.K.2, Bebek 80815 İstanbul
E-mail : egeli@boun.edu.tr

1. Ulusal Türkiye Turizmi Sempozyumu’nun Ardından..

Murat AZALTUN

Anadolu Üniversitesi

Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu

1. Ulusal Türkiye Turizmi Sempozyumu, Türkiye Turizm Araştırma Enstitüsü tarafından Dokuz Çeşmeler Kampüsündeki konferans salonunda 2-3 Kasım tarihlerinde gerçekleştirildi. Türkiye Turizm Araştırma Enstitüsü’nce organize edilen ilk sempozyuma ilgi yoğundu. Türkiye’nin değişik illerinde bulunan 13 Üniversitenin öğretim üye ve görevlileri ile birlikte Turizm Bakanlığı, sektör ve sektöre yön veren örgütlerin temsilcileri programda yer alan bir panel ve beş oturumda görüş ve araştırma sonuçlarını tartışma fırsatı buldular. Öğrenciler ve 6 farklı üniversiteden dinleyici olarak gelenlerle sempozyumdaki kayıtlı katılımcı sayısı 397 olarak gerçekleşti.

Sempozyum ile ilgili değerlendirmelere geçmeden önce, sempozyumun organizasyonunu başarılı bir şekilde gerçekleştiren Türkiye Turizm Geliştirme Enstitüsü hakkında kısa bir bilgi vermek yerinde olacaktır: Türkiye Turizm Araştırma Enstitüsü, BİL-SİT Uluslararası Eğitim Kurumu Yönetim Kurulu’nun 3 Ocak 2000 tarih ve 12 sayılı kararı ile kurulmuştur. Yönetim Kurulu Başkanlığını Prof. Dr. Alp Timur, İcra Kurulu Başkanlığını Prof. Dr. Cem Alpar, Akademik Kurul Başkanlığını Prof. Dr. Necdet Hacıoğlu, Danışma Kurulu Koordinatörlüğünü Turgut Gür, Dış İlişkiler Koordinatörlüğünü Dr. İbrahim Birkan, Genel Sekreterliğini Yeşim Tanık yapmaktadırlar.